

Neomylnosť Písma sv. vo svetle správ o Kristovom Zmŕtvychvstaní

Jozef Duháček

8. apríla 2024 ✝ Cirkev ✝ Komentár

Štyri samostatné evanjeliové správy o najdôležitejšom ráne v dejinách ľudstva – „prvého dňa v týždni“ po Ježišovom ukrižovaní – prinášajú niektoré komplikácie a na prvý pohľad aj rozpory, ktoré sa na zdajú byť len ťažko, ak vôbec, zosúladiť s katolíckou dogmou. O božskom autorstve a neomylnosti Písma sv.

Ale aj II. vatikánsky koncil znovu potvrdzuje pevný bod katolíckej viery, že všetko, čo tvrdia inšpirovaní autori, čiže svätopisci, sa má pokladať za tvrdenie Ducha Svätého, treba vyhlásiť, že knihy Písma sv. isto, verne a bez omylu učia pravdu, ktorú Boh chcel mať zaznačenú v posvätných knihách na našu spásu (*Dei Verbum*, 11). Nájdu sa však „hndopichovia“, ktorí tvrdia, že alebo Ján alebo Matúš sa musí mýliť v správe o prvom zjavení anjela (anjelov) pri hrobe a o ukázaní sa samotného Vzkrieseného Pána svätej Márii Magdaléne.

Paolo Veronese: *Zmŕtvychvstanie Krista*

zdroj: wikimedia commons / WGA24817

Otec Brian Harrison sa pokúsil zostaviť súvislý záznam o prvých udalostiach po Zmŕtvychvstaní nášho Pána, ktorý je zlučiteľný so všetkými štyrmi evanjelióvymi správami a s našou katolíckou vierou v pravdivosť Svätého písma. Najprv je treba pripomenúť dôležité výkladové normy, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že literárne žánre evanjelií, hoci sú plne historické v tom zmysle, že všetko, o čom ich autori tvrdia, že sa stalo, sa skutočne stalo, by sa nemali posudzovať a interpretovať kánonmi modernej akademickej historiografie v bodoch ako úplnosť, kompletnosť podrobnosť a chronologická postupnosť.

Po prvé, historická neomylnosť Písma sv. si nevyžaduje úplný opis príslušných udalostí od žiadneho konkrétneho autora. Ak jeden alebo druhý biblický záznam vynecháva určité udalosti, a to aj bez toho, aby akokoľvek naznačoval, koľko času, a či vôbec nejaký, prešlo medzi dvoma udalosťami, nemalo by sa to považovať za chybu. Toto úzko súvisí s ďalšou hermeneutickou normou – božské autorstvo Sv. písma od nás vyžaduje, aby sme verili, že všetko, čo ľudský autor svojimi slovami potvrdzuje (alebo výslovne implikuje), je pravda. Nevyžaduje to však, aby sme tvrdili, že všetko, čo si ľudský autor o udalostiach, ktoré rozpráva sám myslel, bola nevyhnutne pravda.

Ak teda teda pisateľ podáva správu o určitej udalosti tak, že zdá sa pravdepodobné, že nevedel o určitých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedáme z iných zdrojov (biblických alebo mimobiblických), a teda zrejme vznikol v jeho mysli dojem, že k takej skutočnosti nedošlo. No my by sme v žiadnom prípade nemali pripustiť, že táto jeho mentálna domnienka alebo dojem predstavujú chybu v samotnom Písme sv.

Napríklad Lukáš (Lk 24,4) a Ján (Jn 20,12) nám hovoria, že v prázdnom hrobe Pánovom boli dvaja anjeli, kým Matúš (Mt 28,2–5) a Marek (Mk 16,5) spomínajú jedného. Ale oni netvrdia, že ten anjel bol **iba jeden**, takže tu zjavne nie je žiadny rozpor. Niektorí starší biblickí komentátori však pri harmonizácii týchto správ považovali za potrebné zároveň pátrať po možných dôvodoch, prečo Matúš a Marek, hoci vedeli, že v skutočnosti sú dvaja anjeli, spomenuli len jedného. To sa zdá zbytočné, pretože od nás ako od kresťanov a katolíkov sa nevyžaduje, aby sme verili, že všetko, čo si ľudskí autori Písma sv. mysleli o udalostiach, o ktorých hovorili, bolo pravdivé (bez omylov); musíme veriť len v to, čo skutočne zapísali, samozrejme, v kontexte toho, čo chceli potvrdiť daným textom.

Ak teda vynechanie druhého anjela Matúšom a Markom prirodzene naznačuje, že v správe o udalostiach Veľkonočného rána o ňom pravdepodobne nepočuli a preto predpokladali, že bol len jeden anjel, nemalo by to spôsobovať ťažkosti. Katolícki apologéti môžu ľahko pripustiť, že takáto mylná domnienka v mysli Matúša a Marka mohla byť – aj keď to nevieme s istotou –, pretože takýto omyl by v žiadnom prípade nehovoril proti inšpirácii a neomylnosti Písma sv.

Otec Harrison ponúka takúto časovú rekonštrukciu udalostí toho slávneho rána, založenú na spoločnom svedectve štyroch evanjelií, v ktorom každý z ľudských autorov podáva čiastočný opis toho, čo sa stalo. Aj keď by niektorý príbeh nebol celý do detailu, každý evanjelista bol chránený charizmou božskej inšpirácie pred zapísaním čohokoľvek, čo je naozaj skutočne nepravda. Samozrejme, toto je interpretácia otca Harrisona a sú možné aj iné rekonštrukcie.

1. Najprv tu máme štyri ženy, ktoré idú v tú nedeľu ráno, približne v čase keď vychádza slnko, k hrobu. Možno ich je viac (hoci veľký počet sa zdá nepravdepodobný), keďže Lukáš (Lk 24,10) hovorí, **že to bola Mária Magdaléna, Jana a Mária Jakubova. A s nimi aj iné to rozprávali apoštolom.** Štyri, ktoré sú identifikované v jednom alebo viacerých evanjeliách, sú **Mária Magdaléna**, „**iná Mária**“ (Mt 28,1), ktorá je v skutočnosti matkou Jakuba (Mk 16,1), **Salome** (Mk 16,1) a **Jana** (Lk 24,10). Tu stojí za to zdôrazniť, že Matúš spomína prvé dve, mohol si alebo aj nemusel myslieť, že boli iba dve. Možno že si bol tými dvoma istý, ale nebol si istý, či s nimi k hrobu nešli aj iné ženy.

Okrem toho je celkom prijateľné predpokladať, že tieto štyri (alebo viac) Galilejčanky neprichádzajú k hrobu presne v rovnakom okamihu. Ak nebývali všetky v Jeruzaleme v tom istom dome, možno sa minulú noc

jednoducho dohodli, že sa stretnú na úsvite pri hrobe, aby dokončili obvyklé pohrebné procedúry. Ak by obe Márie išli spolu a prišli k hrobu najskôr, mohlo to byť súčasťou celkového svedectva, ktoré sa dostalo k Matúšovi a zostalo v jeho pamäti. (Aj keď Ján menovite spomína len Máriu Magdalénu, vie, že keď objavila prázdny hrob, bola s ňou najmenej jedna ďalšia žena, pretože zapísal Máriine slová: „**Odniesli Pána z hrobu a nevieme, kde ho položili.**“)

Táto hypotéza o dvoch alebo dokonca viacerých po sebe idúcich príchodoch žien by mohla tiež vysvetliť, prečo podľa Jánovho rozprávania bola „ešte tma“, keď Mária Magdaléna prišla k hrobu (Jn 20,1), kým Marek (Mk 16,2), keď hovorí o chvíli, keď (aspoň) prišla aj Salome, uvádza, že slnko už vyšlo (alebo podľa niektorých variantov vychádza). V každom prípade je dôležité, že Matúš rozhodne netvrdí, že dve ženy, ktoré menuje, boli jediné dve, ktoré hrob navštívili. Ani žiadny iný evanjelista to netvrdí. A žiadny evanjelista nespomína všetky štyri ženy.

2. Keď sa minimálne tri ženy dostanú k prázdnomu hrobu a nájdu kameň odvalený, všetky okrem Márie Magdalény stretnú dvoch anjelov (možno v dvoch samostatných okamihoch), ktorí im oznamujú „dobrú novinu“ o Pánovom Zmŕtvychvstaní. Mária Magdaléna nečakala pri hrobe dosť dlho, aby anjelov stretla a počula ich posolstvo. Pohľad na odvalený kameň ju natoľko znepokojil, že sa okamžite obrátila a ponáhľala sa informovať Petra a Jána (Jn 20,1–2).

3. Medzitým ostatné ženy, ktoré v úžase a zmätku počuli anjelské posolstvo, rýchlo opúšťajú hrob so zmesou strachu a radosti (Mt 28,9), ale nejdú to hneď povedať učeníkom (Mk 16,8), ako im to prikázal anjel. Snáď preto, že boli spočiatku príliš ohromené a šokované prázdny hrobom a nadprirodzeným videním anjelov a ich posolstvom. Zrejme predpokladali – a ako sa ukazuje, správne –, že Peter a apoštoli sú ako obyčajní židovskí muži zaťažení typickými stereotypmi a nebudú veriť hysterickým ženám a ich fantastickej správe. Takže s najväčšou pravdepodobnosťou sa tieto tri (alebo viac) ženy vracajú do jedného z domov ich jeruzalemských priateľov alebo príbuzných, odkiaľ sa vydali k hrobu. Tam sa spamätajú a premyslia si, čo ďalej.

4. Teraz (berúc do úvahy to, čo sme povedali o možných chybách v mysli autorov, nie v písaných slovách), sa zdá celkom pravdepodobné, že Matúš nevedel o tom, že ženy spočiatku reagovali mlčaním a nečinnosťou, o ktorých hovorí Marek a predpokladal, že ženy išli hneď povedať Petrovi a Dvanástim, čo sa stalo pri hrobe. Toto je dojem, ktorý by človek prirodzene získal z Matúša (Mt 28,8), ktorý doslova hovorí: „A vyšli rýchlo z hrobu so strachom a veľkou radosťou a bežali to povedať jeho učeníkom.“

Ale dobre si všimnite, že tento úryvok netvrdí, alebo striktne nenaznačuje, že utekali k učeníkom ihneď. Tá zdanlivá bezprostrednosť je, doslova, len dojem, ktorý získavame zo spôsobu, akým Matúš vyjadruje svoju správu. Ale aj keby bola v skutočnosti táto myšlienka (o ktorej vieme z Markovho evanjelia, že je mylná) skutočne v Matúšovej mysli, integrálna pravda toho, čo v skutočnosti napísal pod božskou inšpiráciou, zostáva nedotknutá iba za predpokladu, že:

(a) ženy skutočne rýchlo opustili hrob s emóciami, ktoré spomína Matúš; a

(b) potom (ale nie nevyhnutne hneď) naozaj bežali povedať učeníkom o svojich zážitkoch pri hrobe. Matúš opísal sled udalostí do stručnejšieho opisu, ale bez toho, aby uviedol niečo nepravdivé.

5. Pravdepodobne v rovnakom čase, keď sa neďaleko zhromaždili ďalšie tri ženy, ktoré prišli k hrobu s Máriou Magdalénou a dohadovali sa o tom, čo ďalej (pozri bod 3 vyššie), sa táto vracia k hrobu v sprievode Petra a Jána. Udalosti zaznamenané v Jánovi (Jn 20,3–17) sa dejú teraz: Peter a Ján si prezreli hrob a „uveria“ a potom sa vrátia domov; Mária, ktorá zostala sama a plakala pri hrobe, po prvý raz vidí anjelov, ktorých už videli ostatné ženy; a nakoniec sa stretne so samotným Vzkrieseným Ježišom. Toto je prvé zjavenie sa Zmŕtvychvstalého, ako to potvrdzuje Marek (Mk 16,9).

6. V tomto bode musíme zvážiť ďalší rozpor. Z Jánovej správy (Jn 20,12–13) je takmer isté, že prvé stretnutie Márie Magdalény s anjelmi nastalo keď bola sama; je jasné, že ešte stále nemala ani poňatia o Pánovom Zmŕtvychvstaní – túto skutočnosť, ako vieme z iných evanjelií, už anjeli oznámili ostatným ženám. Ale z Matúša (Mt 28,1, 5–6) a Mareka (Mk 16,1, 5–6) by sa mohlo zdať, že Mária Magdaléna bola spolu s ostatnými ženami, keď videli anjela (anjelov) a že spolu s nimi si vypočula úžasnú správu, že Pán vstal z mŕtvych. Ale to je opäť príklad dojmov, ktoré zanechávajú biblické texty, ktoré možno reflektujú to, čo bolo v mysliach ich ľudských autorov, ale ktoré nie sú v žiadnom prípade potvrdené alebo striktne naznačené tým, čo napísali:

(a) V bode 1 vyššie sme poznamenali, že Matúš nikde nepotvrdzuje, že Mária Magdaléna a „iná Mária“ boli jediné ženy, ktoré v to ráno šli k hrobu;

(b) o niekoľko veršov neskôr Matúš hovorí, že anjelovo posolstvo bolo adresované „ženám“.

Nie „spomínaným ženám“, alebo „už menovaným ženám“, alebo „tým dvom ženám“. Tieto a podobné výrazy by potvrdzovali, že Mária Magdaléna bola skutočne jednou z tých žien, ktoré prvé videli a počuli anjela.

Ale vzhľadom na **(a)** a **(b)** nemožno povedať, že Matúšov – nech už mal na mysli čokoľvek, alebo nie – učí, že Mária Magdaléna bola medzi „ženami“, ktoré videli anjela (anjelov) hneď pri prvom príchode k prázdnemu hrobu. Neomylnosť Matúšových tvrdení o „ženách“ zostáva v platnosti za predpokladu, že ostatné ženy, ktoré v tom čase prišli k hrobu (tzn. aspoň „iná Mária“, Jana a Salome), skutočne videli a počuli anjelov príkaz: **A rýchlo chodte povedať jeho učeníkom**, a potom (o niečo neskôr ráno) bežali povedať apoštolom, čo sa stalo.

Podobné pozorovanie možno aplikovať na Mareka (Mk 16). Keď vymenoval tri ženy, vrátane Márie Magdalény, Marek pokračuje so slovom „oni“ v niekoľkých nasledujúcich veršoch, vrátane výroku, že „oni“ videli „mladého muža“ (anjela) v hrobe, ktorý im zvestoval vzkriesenie. Marek možno predpokladal, že Mária Magdaléna tam bola v tom čase stále s ostatnými ženami, ale to, čo hovorí písomne, to prísne vzaté automaticky neznamená. Nehovorí, že „všetky tri ženy“ počuli a videli anjela. Ani na tomto mieste nespomína Máriu Magdalénu menom, ani nepoužíva inú formu vyjadrenia, ktorá by naopak spochybnila, že ju chcel konkrétne zaradiť medzi tých, ktorí videli anjela a prijali jeho posolstvo.

Tu si musíme pripomenúť ďalší akceptovaný bod v ortodoxnej katolíckej teológii o biblickej inšpirácii a neomylnosti, a síce to, že pravda v Písme sv., ako aj v bežnom ľudskom diskurze, sa nemusí vždy zhodovať s presnosťou alebo detailnosťou. Inými slovami, tak ako v bežnom živote často berieme približné výrazy za pravdivé, keď presnosť v detailoch nie je podstatná, tak tento princíp môže platiť pre Bibliu, ktorá je napokon „slovo“, ktoré je skutočne ľudské aj božské. V prípade, ktorý máme pred sebou, možno Marekove

výroky (v Mk 16,1–8), v ktorých po vymenovaní troch žien ďalej hovorí, že „oni“ urobili určité veci, považovať za približne a dostatočne pravdivé za predpokladu, že väčšina týchto žien (dve z troch, alebo tri zo štyroch, ak vezmeme do úvahy Lukášovo svedectvo) skutočne urobili to, čo im evanjelista ako skupine pripisuje.

7. Ján (Jn 20,18) a Marek (Mk 16,10) hovoria, že keď Mária Magdaléna uvidela Zmŕtvychvstalého, šla to oznámiť apoštolom. Neposkytujú nám však žiadne ďalšie podrobnosti: napríklad, či tak urobila okamžite alebo po nejakom čase, či sama alebo v spoločnosti iných žien. Ani Lukáš nevrhá svetlo na tieto konkrétne otázky, keď (v Lk 24,10) poznamenáva, že Mária Magdaléna je jednou z tých žien, ktoré informujú apoštolov o udalostiach pri prázdnom hrobe. Z hľadiska obrany integrálnej pravdy evanjeliových textov však žiadna z týchto alternatív nepredstavuje veľký problém. Je celkom možné, že Mária sa chcela podeliť o novinku, že videla a rozprávala sa so Zmŕtvychvstalým Pánom predovšetkým s tými, ktorí by jej s najväčšou pravdepodobnosťou uverili – so svojimi spoločníčkami.

Vrátila sa na miesto, kde boli v Jeruzaleme ubytované, odkiaľ ženy vyrazili skôr v to ráno. Ak by tam bola vtrhla so svojou úžasnou správou, veľmi dobre by to vysvetľovalo, prečo sa celá skupina, nanovo zapálená radostnou správou Márie Magdalény, dala na do behu, ako nám hovorí Matúš (v Mt 28,8), aby podala apoštolom v súhrne všetkých svojich skúseností toho rána. V tomto scenári by Mária bola jednou z tých žien, ktoré sa potom na svojej ceste informovať učeníkov (Mt 28,9–10) stretli so Zmŕtvychvstalým Pánom. Ak však išla k Petrovi a Jedenástim predtým, ako sa pripojila k ostatným ženám, takže nebola pri ich stretnutí so Zmŕtvychvstalým Ježišom, potom by hermeneutické pozorovania z bodu 6 platili rovnako aj v tomto bode.

8. Z toho, čo sme doteraz povedali, je jasné (porov. Jn 20), že v čase, keď Mária Magdaléna a ostatné ženy dorazili k Petrovi a apoštolom so správou o zjaveniach anjelov a Vzkrieseného Pána, Peter už bol pri hrobe a na vlastné oči videl, že je prázdny. Lukáš sa však zmieňuje o Petrovej návšteve hrobu (v Lk 24,12) po tom, ako prišli ženy s ich neuveriteľnou správou (Lk 24,9–11). Môže a nemusí to byť tak, že Lukáš si myslel alebo predpokladal, že Petrova návšteva sa uskutočnila až po tom, čo počul správy o zázračných udalostiach od skupiny žien, ktoré k nemu a apoštolom prišli. Ale to, čo evanjelista hovorí písomne, nepotvrzuje ani striktne nenaznačuje tento sled udalostí, aj keď to nepopierateľne zanecháva v čitateľovi dojem.

Verš 12 neobsahuje žiadne jednoznačné výrazy zaraďujúce Petrovu návštevu hrobu do časovej postupnosti, ktorá by ju jasne zaradila pred alebo po tom, ako sa rozprával so ženami. Lukáš po tom, čo nám povedal o správe žien a nedôverčivosti apoštolov, tu jednoducho hovorí, že: „No Peter vstal a bežal k hrobu.“ Všimnite si, že tu chýba akékoľvek slovo označujúce čas, kedy tak Peter urobil, vzhľadom na udalosti spomenuté v predchádzajúcich veršoch. Takže integrálna pravda (alebo neomylnosť) Lukášovho textu (nie nevyhnutne o Lukášových súkromných myšlienkach alebo domnienkach) zostáva nedotknutá za predpokladu, že Peter skutočne vstal a bežal si prezrieť hrob v určitom okamihu počas série úžasných udalostí, ktoré sa odohrali v prvú Veľkonočnú nedeľu. A z Jánovho evanjelia vieme, že Petrova návšteva (spolu s návštevou „milovaného učeníka“) sa v skutočnosti odohrala v skoršiu hodinu, veľmi skoro po tom, čo skupina žien prvýkrát dorazila k hrobu okolo úsvitu.

Otec Harrison sa týmto pokúsil zosúladiť rôzne biblické záznamy o istej sérii udalostí. Zároveň si povzdychol, že mnohí exegeti posledných desaťročí sa takému pokusu posmievajú a tvrdia, že takýto

„konkordizmus“ už nie je pre katolíkov potrebný, keďže II. vatikánsky koncil uznáva, že Biblia nie je v žiadnom prípade bez omylov vo svojich historických a iných údajne „nespasiteľných“ tvrdeniach. Treba však férovo priznať, že deklarácia *Dei Verbum* sa odvoláva viackrát na základnú encykliku o biblických štúdiách pápeža Leva XIII. *Providentissimus Deus* (1893). V jednej z týchto pasáží encykliky sa biblickým vedcom výslovne odporúča starostlivé štúdium s cieľom zosúladiť domnelé rozpory v Písme sv. Lebo Lev XIII. tu chváli učenosť tých veľkých Otcov a Učiteľov, ktorí „pracovali s nemenšou vynaliezavosťou ako zbožnosťou, aby zharmonizovali a zosúladiť tie mnohé pasáže, ktoré by sa mohli zdať, že obsahujú nejaký rozpor alebo rozpor“. Takto nás správne chápaný II. vatikánsky koncil nabáda, aby sme kráčali v ich stopách.

Otec John McCarthy uznáva, že Brian Harrison má určite pravdu, keď poukazuje na to, že neomylnosť biblického textu sa týka toho, čo bolo skutočne napísané, a nie toho, čo si inšpirovaný pisateľ mohol alebo nemusel myslieť o tom, čo písal, ale obáva sa, že odvolávanie sa na to, čo pisateľ mohol mať mylne na mysli vyzerá trochu ako posledná možnosť. V ťažkostiach tohto druhu sa cirkevní Otcovia a Učitelia Cirkvi snažili nájsť iné riešenia, uvedomujúc si, že zdanlivé rozpory, ktoré sa v priebehu vekov objavovali pred vykladačmi posvätného textu, môžu byť zakorenené v ich vlastnej neznalosti vysvetlení, ktoré dúfajú nájsť, alebo v neznalosti určitých faktov alebo okolností týkajúcich sa rozprávaných udalostí, alebo v prítomnosti hlbších významov, ktoré sú základom posvätného textu, čo naznačuje výber určitých prvkov a vynechanie iných, ba i samotný výber a usporiadanie zo slov.

V prípade objavenia sa jedného alebo dvoch anjelov je celkom pravdepodobné, že máme do činenia s oddelenými prípadmi. V Matúšovi (Mt 28,2) čítame, že anjel zostúpil z neba, odvalil kameň, ktorý pečatil hrob, a sadol si naň. To sa stalo mimo hrobu. A opäť v Marekovi (Mk 16,5) čítame, že Mária Magdaléna a Mária (matka) Jakuba a Salome, „vchádzajúce do hrobu, uvideli na pravej strane sedieť mladého muža, oblečeného do bieleho rúcha, a žasli.“ Svätý Augustín poznamenáva, že tu spomínaný hrob pozostával z pohrebnej miestnosti vytesanej v skale a z uzavretej „predzáhradky“ pred ňou. Marek opisuje tú istú scénu ako v Matúšovi (Mt 28,2). Ženy, keď vošli do predzáhrady, uvideli anjela („mladého muža“) sedieť vonku pred hrobom na kameni, ktorý bol odvalený na pravú stranu (porov. Mk 16,5). Ale Lukáš (v Lk 24,4) a Ján (v Jn 20,12) hovoria o dvoch anjeloch, ktorí sa zjavili vo vnútri hrobky (pozri Augustín, *de Cons. Ev.*, 3,23, citované v Akvinského *Catena Aurea*, v Mt 28,10).

Medzi týmito dvoma správami je ďalší zdanlivý konflikt. Matúš (v Mt 28,8) hovorí, že ženy, keď im anjel povedal, že Ježiš vstal z mŕtvych, „rýchlo vyšli z hrobu a so strachom i s veľkou radosťou bežali to oznámiť jeho učeníkom“, kým Marek (v Mk 16,8) zaznamenáva, že ženy, keď počuli tieto slová od anjela, „Vyšli a utiekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach. A nepovedali nikomu nič, lebo sa báli.“

Vráťme sa však k tomu, čo hovorí Matúš (v Mt 28,2–4). Hovorí, že „nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pánov zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň a sadol si naň“. Keď sa ženy blížili k hrobke, cítili, že sa pod nimi chveje zem, videli a počuli, ako sa kameň odvalil, videli strážcov, ktorí tam zo strachu ležali ako mŕtvi? Z textu by to tak vyzeralo. To by stačilo na to, aby ženy s chvením a údivom utiekli z hrobu. Hovorí Marek, že ženy po tom, čo počuli upokojujúce slová anjela „nebojte sa“, pretože Ježiš vstal z mŕtvych, utiekli v strachu a chvení? Alebo hovorí, že ženy, ktoré ešte nepočuli hovoriť anjela, ale len videli a počuli tento desivý čin nebeskej moci, v strachu a chvení utiekli?

Z čítania Marekovho textu sa zdá, že ženy videli anjela a počuli jeho upokojujúce slová predtým ako utiekli, ale v tomto vysoko komprimovanom príbehu mohol anjelov hlas prísť neskôr. Ak anjela v tomto čase počuli, to, čo im povedal, ešte nezaregistrovali v ich mysliach takým spôsobom, žeby to vyvolalo vieru v Ježišovo Zmŕtvychvstanie. Ale skôr ako utiekli, Mária Magdaléna sa mohla presvedčiť, že Ježišovo telo už nie je v hrobe. A mala odvahu utiecť a povedať apoštolom, že Ježišovo telo zmizlo z hrobu (Jn 20,2). Potom, podľa opisu udalostí podľa otca Harrisona, Peter s Jánom bežali k hrobu a uvideli v ňom ležať zložené plachty (Jn 20,4–5).

Niekedy v tom čase sa aj strážcovia museli prebrať a opustiť hrob (Mt 28,11). Medzitým sa k dvom spoločníckam Márie Magdalény pripojili od hrobu nejaké ďalšie sväté ženy a táto skupina sa teraz vrátila k hrobu. Z čítania Lukáša (Lk 24,3–4) by sa zdalo, že vošli priamo do hrobu a tam stretli dvoch anjelov v oslnivom odeve. Ale v súlade s tým, čo už bolo povedané v predchádzajúcom odseku, by sa dalo predpokladať, že v tomto bode druhá skupina žien po prvý raz počula slová anjela sediaceho mimo hrobu na kameni, ktorý bol odvalený.

Tento anjel by im pri tejto druhej návšteve povedal, aby sa nebáli, a potom by ich zaviedol do hrobu, kde ho naďalej videli spolu s ďalším anjelom stáť na mieste, kde bolo uložené Ježišovo telo. Bol to ten istý anjel, ktorý k nim v hrobe opäť prehovoril (porov. Akvinský, Catena Aurea, Mt 28,2) a povedal im, čo je zaznamenané v Lukášovi (Lk 24,6–7). Podľa tejto extrapolácie, po tom, čo druhá skupina žien opustila hrob, sa tam vrátila Mária Magdaléna a stretla sa s dvoma anjelmi v hrobe a potom s Ježišom v záhrade pred hrobom. Mária Magdaléna sa potom stretla s ostatnými ženami, „a rýchlo vyšli z hrobu (záhrady) so strachom a veľkou radosťou a bežali to povedať jeho učeníkom“. (porov. Mt 28,8)

Mix strachu a radosti u týchto žien opisuje Matúš v rozprávaní o tom, že ženy bežali povedať učeníkom, že Pán skutočne vstal z mŕtvych. A to nie je ťažké prijať. Svätý Hieronym, ako je citované v Catena Aurea v Mt 28,8 hovorí: „Mysel žien ovládal dvojitý pocit, strach a radosť: strach z veľkosti zázraku (vzkriesenia); radosť z ich túžby za Tým, ktorý vstal z mŕtvych.“ Ale toto mohol byť iný druh a stupeň strachu než ten, ktorý prežívali ženy zo zemetrasenia, odvaľujúceho sa kameňa a omráčených a na zemi ležiacich stráží.

Prvýkrát sa Ježiš po svojom Zmŕtvychvstaní zjavil Márii Magdaléne v záhrade (Mk 16,9; Jn 20,14). Matúš (v Mt 28,9) hovorí, že keď sa ženy chystali povedať učeníkom, že Ježiš vstal z mŕtvych, Ježiš ich pozdravil a upokojujúco k nim hovoril. Niektorí Otcovia a Učiteľia Cirkvi to považujú za druhé zjavenie Ježiša po tom, čo vstal z mŕtvych. Svätý Tomáš Akvinský na tomto mieste v Catena Aurea poznamenáva, že grécke slovo pre „pozdrav“ znamená radosť, a v súvislosti s utešujúcimi slovami, ktoré im Ježiš adresoval pri tomto stretnutí, hovorí že „ako prvá žena (Eva) počula kliatbu (od Boha), tak tieto ženy počuli požehnanie.“

Niekoľko cirkevných Otcov nazeralo na tieto skúsenosti žien ako opakovanie toho, čo sa pôvodne stalo Eve. Svätý Hieronym zastáva názor, že ženy mali najskôr počuť od Ježiša radostný pozdrav, „aby sa v týchto ženách odstránila kliatba ženy“. A svätý Peter Chrysologus tvrdí, že to bolo, ako keby im Ježiš hovoril: „Žena, teraz, keď si uzdravená, vráť sa k mužovi a presvedč k viere toho, koho si kedysi naviedla na zradu.“ (Catena Aurea v Mt 28,9)

Otec McCarthy tvrdí na základe uvedených komentárov, že zjavenie anjela zaznamenané v Matúšovi (Mt 28) a Marekovi (Mk 16) je iné, ako zjavenia anjelov uvedené v Lukášovi (Lk 24,4) a Jánovi (Jn 20,12). Teda

podáva inú hypotézu ako otec Harrison bez toho, aby bola v rozpore s tým, čo hovoria evanjelisti – čo trochu presahuje jednoduché čítanie textu. Otcovia a Učítelia Cirkvi, ktorí vrhajú veľa svetla na tieto udalosti, nevysvetľujú poradie týchto udalostí spôsobom, ktorý ponúkajú títo dvaja kňazi.

Je potrebné si uvedomiť že evanjelisti nám hovoria, čo sa skutočne a historicky stalo a katolícka viera v neomylnosť sv. Písma nám nedovoľuje o tom pochybovať. Boh však pre záznam svojho zákona použil ľudských pisateľov, ktorí nie vždy kládli dôraz na rovnaké detaily a ich opis rovnakých udalostí nie je úplne identický. To síce kladie náročnú úlohu pred toho, kto sa podľa požiadavky Leva XIII. pokúša zosúladiť zdanlivo odlišné záznamy, ale vedomie neomylnosti sv. Písma a fakt, že výkladové ťažkosti sú zvyčajne spôsobené nedostatočným poznaním na strane interpretov nás vedie k presvedčeniu, že toto zosúladenie je nielen možné, ale je len otázkou času a úsilia.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/neomylnost-pisma-sv-vo-svetle-sprav-o-kristovom-zmrtvychvstani/>